

VI.BÖLÜM

GÖÇ

Göç, toplumun kültürel, sosyal ve politik olan tüm bünyesiyle yakından ilişkili ve etkileyici bir olaydır. Göçler doğrudan doğruya nüfusun gelişmesini etkileyen önemli faktörlerdendir. Nüfusun yaş ve cinsiyet yapısında değişikliğe neden olur. Göç, kişilerin hayatlarının gelecekteki kısmının tamamını veya bir kısmını geçirmek üzere tamamen ya da geçici olarak bir süreliğine köy, şehir vb. bir iskân ünitesinden diğerine yerleşmek suretiyle yaptıkları yer değiştirme, daimi ikâmetgâh değiştirme olayıdır. Ancak bir iskân ünitesinin mahalle veya semtleri arasında gerçekleşen yer değiştirmeler ikâmetgâh değişikliğidir, bunlar göç değildir. (Akkayan, 1979 : 20)

GÖÇÜN YÖNLERİ

Göçün 4 yönü vardır. Bunlar kırdan kente, kentten kıra, kırdan kıra ve kentten kentte göçtür. Bu göç tiplerinin hepsi ülkemizde gerçekleşir. Çalışma yaptığımız köyde bu 4 tip göç vardır.

Kırdan kente göç, ilk sırada yer alır. Kentten kıra göç ise son sırada yer alır. Kırdan kıra göç evlilik vb. nedenlerle kadınlar arasında yaygındır. Kentten kente göç de bir kente göç eden köylülerin daha sonra yaptıkları kentler arası hareketlerdir. (Akkayan, 1979 : 25)

GÖÇ TIPLERİ

Serbest ve zorunlu olmak üzere 2 tip göç vardır.

1-Serbest göç; daha iyi hayat şartlarında yaşayabilmek için kişilerin serbest iradeleriyle karar verdikleri göç tipidir. Kırdan kente göç, bu göç tipine bir örnektir.

2-Zorunlu göç ise; devletin sosyal, ekonomik, güvenlik vb. nedenlerle aldığı kararlar sonucu otoriter baskısı ile gerçekleşen göç tipidir. (Akkayan, 1979 : 22)

Çalışma yaptığımız köyde serbest göçe rastlanmıştır, hiç zorunlu göç olmamıştır.

GÖÇÜN GRUPLANDIRILMASI

Göç, iç ve dış göç olmak üzere gruplandırılır.

1-İç Göç; millî sınırlar içerisinde gerçekleşen göç tipidir. Türkiye’de iç göçler, daha aktif ve hacimlidir. İç göçlere katılımda artış gözlenir. Erkeklerde katılım daha fazladır.

Çalışmamızda iç göçün daha yoğun yaşandığı görülmüştür. Hane başkanlarında iç göç, haneden göç edenlerde ise hem iç hem de ülkeden dışarıya doğru olan dış göçe rastlanmıştır.

İç göç, kademeli ve kademesiz olabilir. ***Kademesiz göç***; 2 iskân ünitesi arasında olur ve biter. ***Kademeli göç***; 2’den fazla iskân ünitesi arasında yer değiştirerek gerçekleşir. ***Devri göç***; 2 iskân ünitesi arasında gidiş gelişler veya daha karışık şekillerde olabilir.

Dönüşümlü göç; Prof.Dr.Taylan Akayan’ın ifade ettiği gibi bir iskân ünitesinden diğerine göç edip tekrar ilk gelinen yere dönüş yaparak gerçekleşir.

Çalışmamızda hane başkanlarında kademeli ve dönüşümlü göçe rastlanmıştır.

2-Dış Göç; millî sınırlar içinden dışarıya veya dışarıdan millî sınırlar içine doğru olur. (Akkayan, 1979 : 23)

Bunların dışında bir de mevsimlik ve daimî göçler vardır.

Mevsimlik Göç; gelecek çalışma dönemine dek kişilerin buldukları yerden ekonomik faaliyeti yoğun olan yerlere çalışmaya gitmesidir. Göçe katılanlar gittikleri yerde ne kadar müddet kalacaklarını bilirler.

Daimi Göç ; daimi yerleşme arzusu vardır. Belirli bir süre söz konusu değildir. Daimi göç eden kişi göç ettiği yerde yaşayanları referans grubu olarak kabul eder ve

kendisinin artık kente ait olduğunu düşünür. Bu göç çeşidi diğer göç tiplerinden daha zordur.

Çalışmamızda mevsimlik göçe rastlanmamıştır. Daimi göç ise özellikle hane başkanları dışında haneden göç edenlerde görülmüştür.

Sürekli Göç : Göç eden kişi göç ettiği yerdekileri değil geldiği yerdekileri referans alır. Kendini kente ait hissetmez. Önce sürekli göç sonra daimi göç olur. (Akkayan, 1979 : 24)

TÜRKİYE'DE GÖÇ

İllerde göç alma ve göç verme artmaktadır. Göç almadan ziyâde göç vermede artış daha hızlıdır. (Akkayan, 1979 : 12-22)

Göç alan illerin çoğu batı sahil illeridir. Bu illerde sanayi, ticaret, sanat ve eğitim faaliyetleri yoğundur.Yani göç, az gelişmiş kesimden gelişmiş kesimlere doğru yapılır.

1965'de iç göç yapanların yarısı İstanbul, Ankara, İzmir ve Kocaeli illerine gitmiştir ve İstanbul'da doğmuş olanların miktarından daha fazla oranda İstanbul'a göç eden olmuştur. Bu nedenle İstanbul, en yüksek oranda iç göç alan ildir. İstanbul'a göç edenler arasında Kastamonu doğumlular en büyük orandadır. Kastamonu'dan sonra İstanbul'un en fazla göç aldığı iller ise Rize, Giresun, Trabzon ve Sivas'tır.

En yüksek oranda göç veren iller Erzincan, Rize, Çankırı, Bilecik, Gümüşhane, Kastamonu, Tekirdağ, Trabzon, Kırklareli ve Giresun'dur. Görüldüğü gibi Karadeniz bölgesi, en yüksek seviyede göç veren illerin çoğunu kapsar.

Kastamonu, 1950'lerde en az göç veren iller arasında iken, 1965'de en fazla göç veren iller arasına girmiştir. (Akkayan, 1979 : 33)

2000 yılı Nüfus Sayımı istatistiklerine göre Kastamonu’da son beş yılda 64.031 kişi göç hareketlerine katılmıştır. Kastamonu göç almaktan çok vermeye devam etmektedir. (www.tuik.gov.tr)

Görüldüğü gibi Kastamonu, göç almaktan ziyade şiddetle göç veren il olma pozisyonunu korumuştur. Bu nedenle göçü Kastamonu’da yani göçün başladığı yerde incelemek anlamlı olacaktır.

Kastamonu’nun bu denli yüksek oranda göç veren bir il olması bizi bu ilin köylerinde çalışma yapmaya iten en önemli sebeplerden biridir. Şimdi çalışma yaptığımız köyün göç hareketlerine bakalım.

A-KONUŞULANIN GÖÇ ETME DURUMU

Konuşulanların hemen hemen hepsinin köyde doğduğuna daha önce evlilik bölümünde değinilmiştir. (Tablo : C-1) Neredeyse tamamı doğma büyüme Kastamonuludur.

Köyde doğanların çoğu memleket olarak kendi köyünü kabul eder. Kendi doğduğu köy dışında başka köyü memleket olarak kabul edenlerin önemli bir kısmı ise eşinin doğduğu köyü cevap olarak vermiştir. Bu oran toprağı az olan ve toprağı çok olan her iki hane başkanlarında da aynıdır. Bu hane başkanlarının cinsiyeti kadındır. (Tablo C-2) Neden eşinin köyünü memleket olarak kabul ettikleri sorulduğunda ise hepsi eşlerinin köylerini yaşadıkları yer olduğu için memleketleri olarak benimsediklerini ‘Karnım nerede doyuyorsa vatanım orasıdır, bu topraklar beni yaşatıyor, ben artık buraya aitim’ vb. ifadelerle dile getirmişlerdir.

Görülüyor ki beyân edilen ifadelerin özünde ekonomi yatar. Prof Dr.Taylan Akkayan’ın ifâde ettiği gibi insanın kendisi de başlı başına ekonomidir.

Ayrıca bu cevapları veren iki kadının da kendi köyleriyle ilgili hiçbir bağlantıları kalmamıştır. Ne bir tanıdıkları artık orada yaşar ne de orada toprakları vardır. Tüm

canlılar, hayatlarını sürdürmelerini sağlayan her şeyi daha fazla önemserler ve onlara daha fazla değer verirler. Yaşanılan yer ister bir iskân ünitesi ister bir mesken olsun orası artık hayatın bir parçasıdır. Tabii burada ekonomik ihtiyaçlar dışında değinilmesi gereken diğer bir nokta, o yere alışkanlık kazanıp manevî değerler yükleyerek oradan faydalanılan süredir. Eğer çok uzun yıllar orada yaşıyorsanız artık orası kolay kolay vazgeçemediğiniz yer olur. O bölge için herhangi bir itiraz ya da eleştiri geldiğinde dahi tahammül sınırınız aşılabilir. Tabii kendi memleketinizle maddî veya manevî hiçbir bağlantınız kalmamışsa oradan vazgeçmeniz çok zor olmayacaktır. *Bu noktada annemi ve babamı örnek verebilirim. Annem 28 yıl önce evlilik nedeniyle babam ise 33 yıl önce İstanbul'a göç etmişlerdir. Aradan bu kadar yıl geçmesine ve İstanbul'da yaşamlarını sürdürmelerine rağmen halâ kendi doğdukları köylerini memleket olarak kabul ederler. Babam anneme oranla İstanbul'u daha fazla benimsemiş, kendi köyüne dönmek istemez. Annem ise yıllardır İstanbul'da yaşamasına rağmen fırsatı olsa hayatının geri kalan kısmını kendi köyünde geçirmek istediğini söyler. Babamın doğduğu köyde artık ne toprağı ne evi ne de bir yakını kalmıştır. Oysa annemin 2 kız kardeşi halâ orada yaşar. Babama göre annemin kendi doğduğu köyle özellikle manevî bağlantısı daha fazladır.*

Görüldüğü gibi şehir, her ne kadar uzun yıllar orada yaşanmış olsa da memleket olarak kabul edilmez. Şehre yabancılık, köye aidiyet hatta eşinin köyüne aidiyet hissi, birçok köylü kadın için geçerlidir. Aslında bu düşüncenin altyapısını anlamak zor değildir. *Çünkü biz hiç görmediğimiz bir yeri bile ataerkil bir toplumda yaşadığımız için olsa gerek bize nereli olduğumuz ilk sorulduğunda babamızın memleketini söyleyiveriyoruz.* Kendi doğduğu köy, baba evi veya uzun yıllar yaşanan yer yerine artık eşin köyüne ait olunduğu hissi şehirli bir kadının düşünce tarzından farklıdır. En azından şehirli kadın (kendi gözlemlerimden yola çıkarak) her ne kadar kendisine sorulduğunda babasının memleketini söylüyor olsa da uzun süre yaşadığı yeri memleketi olarak kabul eder.

Konuşulan hane başkanlarının çoğu hayatlarında en az bir defa göç etmiştir. Toprağı az olanlar toprağı çok olanlara oranla daha yüksek oranda göç etmişleridir. (Tablo C-3) Toprağı çok olanların daha az göç etmesini bu topraklarda çalışacak işgücüne olan ihtiyaca ve ekonomik olarak kendine yeterliliğe bağlamak mümkündür.

İlk göç ettikleri yaş ortalaması 18'(18,3)'dir. En erken 12 yaşında göç eden olmuştur. (Tablo C-4) Daha buluğ çağında iken üstelik farklı bir yerde yaşamak için hiçbir tecrübeye sahip olmaksızın hayata atılarak tüm zorlukların üstesinden gelmeye çalışmak kolay olmasa gerektir.

Göç edenlerin hepsi yurt içine göç etmiştir. (Tablo C-5) Bu göç şekli, iç göç tipine girer. Yurt içine göç edenler daha fazla oranda dönüşümlü olmak üzere ya dönüşümlü ya da kademeli göç etmiştir.

şimdi bu iki grubu yakından inceleyelim.

A/1-DÖNÜŞÜMLÜ GÖÇ EDENLER

Göç etme sayısı

Yurt içine göç edenlerin ise çoğu dönüşümlü göç etmiştir. (Tablo C-5) Göç edenler ortalama 3 (2,9) kez göç etmişlerdir. (Tablo C-6)

Göç ettiği yer

Gittikleri yerin idarî ayırımına bakıldığında ilk sırayı köy, ondan sonraki sıraları ise il ve ilçe alır. (Tablo C-7) İlk sırayı köyün almasının nedeni, idari ayırım olarak il veya ilçeye göç ettikten sonra dönüşümlü göçe bağlı olarak ilk önce köyelerine geri dönmelerinde yatar. Göç ettikleri bölgeler Karadeniz, Marmara ve İç Anadolu Bölgesi'dir. Karadeniz Bölgesi'nde en çok Kastamonu'ya göç etmişlerdir. Bu

bölgede göç ettikleri diğer iller ise Zonguldak ve Karabük'tür. Zonguldak ve özellikle Karabük, diğer çevre illere göre bu köyün bağlı olduğu ilçeye daha yakındır. Hatta Karabük'e günübürlük geziler de yapılır. Marmara Bölgesi'nde sadece İstanbul'a, İç Anadolu Bölgesi'nde ise sadece Ankara'ya göç etmişlerdir.

Göç etme nedeni

İstanbul'a göç edenlerin çoğu toprağı az olanlardır. Toprağı çok olanlar ise İstanbul'dan ziyade Kastamonu'ya daha fazla oranda göç etmişlerdir. (Tablo C-8) Göç etmeleri genelde tek nedene bağlıdır. Bu nedenler çalışmak, köye dönüş yapmak, emeklilik, evlilik, tayin-görev, askerlik, ailevi nedenler, yerleşmek, işi yürütememe ve diğer nedenlerdir. Bunlar arasında en fazla çalışmak için göç etmişlerdir. Çalışmak dışında toprağı az olanların emeklilik, evlilik ve köye dönüş yapmak nedenlerinden, toprağı çok olanların ise askerlik ve tayin-görev nedenlerinden dolayı daha fazla göç ettikleri görülür. (Tablo C-9)

Göç ettiği yerde yaptığı iş

Göç edenlerin çoğu, göç ettikleri yerlerde çalışmıştır. 2 iş yapanların oranı az olmamakla birlikte genellikle tek işle uğraşmışlardır. 2 iş yapanların çoğu ise toprağı az olanlardır.

Göç ettikleri yerde yaptıkları işler; tarım, hayvancılık, işçilik, memurluk, askerlik-polislik-güvenlik görevliliğı, itfaiyecilik ve küçük esnaflık-zanaatkârlıktır. Tarım ve hayvancılık köye dönüş esnasında yapılır. İşçilikler arasında en mühim sırayı gıda işçiliğı alır. Toprağı az olanlar gıda işçiliğini, toprağı çok olanlar ise memuriyetlik işlerini daha fazla tercih etmişlerdir. (Tablo C-10)

Göç ettiği yerden geri dönme nedeni

Genellikle bir nedenden ötürü göç ettikleri yerden geri dönmüşlerdir. Geri dönme nedenleri köyde yaşamak, çalışmak, tayin-görev, ailevi nedenler, askerlik, emeklilik-iş bitimi, evlilik, işsizlik-işten çıkarılma-işte anlaşmazlık, sağlık sorunu-ölüm, ebeveyn yanına yerleşme ve diğer nedenlerdir. Bunlar arasında toprağı az olanların

köyde yaşamak için, toprağı çok olanların ise evlilik ve tayin-görev için daha fazla geri döndükleri görülür. (Tablo C-11)

Görüldüğü gibi dönüşümlü göç edenlerden toprağı az olanlar özellikle İstanbul'a gitmişlerdir. Göç edenler ilk göç ettiklerinde akrabalarının yanında kalmışlar, arkalarından göç eden hemşehrilerine bildikleri işleri öğretmişler, böylece göç zincirinin halkalarını dayanışma içinde oluşturmuşlardır. Önceleri eşlerini ve çocuklarını köyde bırakıp şehre göç eden erkekler, şehirde emekli olana kadar çalışıp emekli olunca da köye dönüş yapmışlardır. Böylece dönüşümlü göç edenler kademeli göçe ihtiyaç duymamıştır. Toprağı az olanlar göç hareketine daha fazla katılarak köydeki değişimin önderleri olmuşlardır. Göç ettikleri kentlerde en çok gıda işçiliği yapmışlardır. Gıda işçiliğinden kasıt, yufkacılık, börekçilik, ekmekçilik, pastacılık vb.dir.

Bu verilere dayanarak özellikle toprağı az olanların kenti benimseyemedikleri, göç ederken de toprağı çok olanlara göre daha fazla köye dönme arzusu içinde oldukları söylenebilir. Buna karşılık toprağı çok olanlar en çok tayin-görev nedeniyle yani kamusal zorunluluktan ötürü göç etmişlerdir. Toprağı çok olanların, göç ettikleri yerden topraklarını idare edebilmek için gerekli organizasyonu sağlamayı, organizasyonu sağlayabilmek için köyleriyle ulaşımı rahat yapabilmeyi bu nedenle de topraklarından çok fazla uzaklaşmamayı tercih ettikleri söylenebilir. Çünkü kırsal yaşam, toprağına bağlılığı gerektirir.

A/2-KADEMELİ GÖÇ EDENLER

Göç etme sayısı

Yurt içine göç edenlerden dönüşümlü göç edenlere göre daha az oranda kademeli göç edenler olmuştur. (Tablo C-5) Kademeli göç edenlerin oranı, toprağı az olan ve çok olanlarda anlamlı bir farklılık göstermez. Göç edenler ortalama 5 (4,7) kez göç etmişlerdir. (Tablo C-12) Gittikleri yerin idari ayrımına bakıldığında ilk sırayı il, ondan sonraki sıraları ise köy ve ilçe alır. (Tablo C-13)

Göç ettiği yer

Göç ettikleri bölgeler; Karadeniz, Marmara, İç Anadolu ve Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Karadeniz Bölgesi'nde en çok Kastamonu'ya göç etmişlerdir. Bu bölgede göç ettikleri diğer iller ise Zonguldak, Trabzon, Karabük, Rize ve Amasya'dır. Marmara Bölgesi'nde İstanbul, Balıkesir, Bursa, Edirne ve Kocaeli'ne, İç Anadolu Bölgesi'nde sadece Ankara'ya, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise sadece Erzurum'a göç etmişleridir.

Göç etme nedeni

Dönüşümlü göç edenlere göre kademeli göç edenlerin daha çok sayıda ile göç etmiş olmaları tayin-görev nedeniyledir.

İstanbul'a göç edenlerin çoğu, toprağı az olanlardır. Toprağı çok olanlar ise İstanbul'dan ziyade Kastamonu'ya daha fazla oranda göç etmişlerdir. (Tablo C-14) Göç etmeleri genelde tek nedene bağlıdır. Bu nedenler çalışmak, tayin-görev, askerlik, köye dönüş yapmak, çocuk-ebeveyn yanına yerleşmek, emeklilik, evlilik, eğitim, işi yürütememe ve diğer nedenlerdir. Bunlar arasında en fazla çalışmak için göç etmişlerdir. Çalışmak dışında toprağı az olanların askerlik, işi yürütememe ve köye dönüş yapmak nedenlerinden, toprağı çok olanların ise evlilik, tayin-görev ve diğer nedenlerinden dolayı daha fazla göç ettikleri görülür.

Göç ettiği yerde yaptığı iş

Kademeli göç edenlerden toprağı çok olanların daha az oranda göç ettikleri ve göç edenlerin göç yönü genellikle memuriyet işleri nedeniyle Kastamonu'ya olduğu göz önüne alındığında tablodaki veriler anlam kazanacaktır. (Tablo C-15)

%69'u göç ettikleri yerlerde çalışmıştır. 2 iş yapanların oranı az olmamakla birlikte genellikle tek işle uğraşmışlardır. Yaptıkları işler; tarım, hayvancılık, işçilik, memurluk ve askerlik-polislik-güvenlik görevliliğidir. Tarım ve hayvancılık köye

dönüş esnasında yapılır. İşçilikler arasında en mühim sırayı gıda işçiliği alır. Toprağı az olanların gıda işçiliği yapmış olmaları toprağı çok olanların 3 katı, fabrika işçiliği yapmış olmaları toprağı çok olanların 4 katı kadardır. Toprağı çok olanların ise en fazla oranda yaptıkları iş memuriyetlidir. (Tablo C-16)

Göç ettiği yerden geri dönme nedeni

Genellikle bir nedenden ötürü göç ettikleri yerden geri dönmüşlerdir. Geri dönme nedenleri köyde yaşamak, tayin-görev, askerlik, emeklilik-iş bitimi, çalışmak, eğitim, ailevi nedenler, evlilik, işsizlik-işten çıkarılma-işte anlaşmazlık, sağlık sorunu-ölüm ve ebeveyn yanına yerleşmektir. Bu geri dönme nedenleri arasında toprağı az olanlarda askerlik oranı, toprağı çok olanlarda ise tayin-görev oranları daha yüksektir. (Tablo C-17)

Yukarıda ifade edildiği gibi kademeli göç edenlerde toprağı az olanların askerlik, toprağı çok olanların ise tayin-görev nedeniyle mecburiyet hissederek geri döndükleri söylenebilir. Farklı iller gören toprağı az olan hane başkanları bile artık askerlik gibi zorunluluk gerektiren nedenlerden ötürü köyelerine geri dönerler.

Görüldüğü gibi köyde genellikle genç erkekler göç etmiştir. Hem dönüşümlü hem de kademeli göç edenlerden toprağı az olanlar gıda işçiliği yaptıkları İstanbul'a, toprağı çok olanlar ise tayin-görev gereği Kastamonu'ya göç etmişlerdir. Evlilik nedeniyle göç edilen yerden geri dönme, her iki grupta da toprağı az olanlarda daha fazla gözükmesine rağmen toprağı çok olanların daha az oranda göç ettikleri hesaba katıldığında anlamlı bir sonuç vermeyecektir. Yine her iki grubun toprağı çok hane başkanları daha çok tayin-görev nedeniyle göç etmişlerdir.

Devlet memuriyeti ile ilgili meslekler geleneksel değerleri, serbest meslekler ise nispeten modern eğilimi ifâde eder. Memuriyet işlerinin tercih edilmesinin diğer nedenleri itibar görmek ve iş kolaylığıdır. (DPT, 1970 : 258)

Dönüşümlü göç edenler kademeli göç edenlere göre daha fazla oranda köyelerine geri dönmüşlerdir.

Özetle söylemek gerekirse;

- 1) Kademeli göç etme oranı arttıkça köye dönüş yapma isteği azalır dolayısıyla modernleşme oranı artar.
- 2) Toprak miktarı arttıkça kırsal alana bağlanış dolayısıyla geleneksellik oranı artar.
- 3) Geleneksellik oranı arttıkça kamu kurum ve kuruluşlarında çalışma eğilimi artar.

B-HANEDEN GÖÇ EDENLERİN GÖÇ ETME DURUMU

Göç eden kişi sayısı

Konuşulan dışında haneden büyük bir oranda göç eden olmuştur. Toprağı çok olan hanelerden, toprağı az olan hanelere oranla daha yüksek oranda göç edilmiştir. (Tablo C-18)

Haneden göç eden kişi sayısı ortalama 3 (2,8)'tür. (Tablo C-19)

Göç edenlerin statüleri

Göç edenlerin statüleri, kız çocuk, erkek çocuk, erkek torun, kız kardeş, erkek kardeşin kız torunu, erkek kardeş ve kız torundur. Bunlar arasında Tablo C-20'de görüldüğü gibi en yüksek oran cinsiyet olarak kadınlara aittir. Kız çocuk, bunlar arasında başı çeker. Nedeni ise kadınların haneden ancak evlenerek göç etmeleridir. Erkekler ise genellikle çalışmak için göç etmişlerdir.

Göç etme yaşı

Göç edilen yaş ortalama 21 (21,2)'dir. Bu yaş, evlenme yaşına denk düşer. Toprağı çok olan hanelerden 9 yaş ve altında göç eden 3 kişi vardır. Bunlardan ikisi ailesiyle birlikte göç ederken diğeri evlatlık verilmiştir. (Tablo C-21)

Göç ettiği yer

Haneden göç edenler iç göç ve dış göç yapmışlardır. Göç edenlerin %99'u yurt içine göç etmiştir. (Tablo C-22) Yurtdışına göç edenler, toprağı çok olan hanelerdendir. Gittikleri ülkeler Almanya ve Hollanda'dır. (Tablo C-23)

Göç edenlerin çoktan aza doğru oransal dağılıma göre gittikleri bölgeler, Karadeniz, Marmara, İç Anadolu, Ege ve Doğu Anadolu Bölgesi'dir. Karadeniz Bölgesi'nde en çok Kastamonu'ya göç etmişlerdir. Bu bölgede göç ettikleri diğer iller ise Zonguldak ve Karabük'tür. Marmara Bölgesi'nde İstanbul, Bursa, Edirne, Kocaeli ve Yalova'ya, İç Anadolu Bölgesi'nde Ankara ve Çankırı'ya, Ege Bölgesi'nde İzmir ve Manisa'ya, Doğu Anadolu Bölgesi'nde ise sadece Erzincan'a göç etmişleridir. İstanbul'a göç edenlerin çoğu toprağı az olan hane başkanlarıdır. Toprağı çok olan hane başkanları ise İstanbul'dan ziyade Kastamonu'ya daha fazla oranda göç etmişlerdir. (Tablo C-24)

İstanbul'a göç edenlerin çoğu Anadolu Yakası'na göç etmişlerdir. Anadolu Yakası'na göç ettikleri ilçeler, Ümraniye, Üsküdar, Pendik, Kadıköy, Kartal ve Maltepe'dir. Bu ilçeler arasında Ümraniye başı çeker. Toprağı çok olan hanelerin hepsi Ümraniye'ye göç vermiştir. Avrupa Yakası'nda ise Sarıyer, Şişli, Beyoğlu, Bağcılar, Bayrampaşa, Beşiktaş, Esenler, Gaziosmanpaşa, Güngören, Kağıthane ve Küçükçekmece'ye göç etmişlerdir. Bu ilçeler arasında en çok Sarıyer ve Şişli ilçelerine göç edilmiştir. Toprağı az olan haneler daha çok Sarıyer ilçesine göç ederken toprağı çok olan haneler Beyoğlu ve Şişli ilçelerine göç etmişlerdir. (Tablo C-25) Kentlerdeki köy ve kent yaşamının kesiştiği noktalar varoş bölgelerdir. Bu bölgelerde yaşayan insanların etnik kökenlerine ve geldikleri yerlere bakıldığında hep aynı memleketlilerin alıştıkları sosyalizasyonu sürdürebilmek için belirli bölgelerde yoğunlaştıkları görülür. Böylece ilk önceleri köylerinden tekrar köye dönmek üzere kente göç eden insanların kent yaşamının rahatlığına alıştıktan sonra geri dönmekten vazgeçtikleri de bir gerçektir.

Göç etme nedeni

Göç etmeleri genelde tek nedene bağlıdır. Bu nedenler; evlilik, çalışmak, askerlik, ailesiyle birlikte gitme, ev alma, eğitim, evlatlık verilme ve diğer nedenlerden oluşur. Bunlar arasında en fazla evlilik ve çalışmak için göç etmişlerdir. Her iki grupta da göç etme nedenlerinin oranları benzerlik gösterir. (Tablo C-26)

Göç edenlerin yakınları göç edecek olan kişileri gidecekleri yerlere bazı donanımlar yükleyerek gönderirler. Özellikle çalışmak için gönderilenleri sosyalle ederken tekrar köyüne geri dönmesini sağlayacak şekilde şartlandırıp, şekillendirirler. Ama bu böyle sonlanmaz. Göç edenler kente yerleşir ve geri dönmeyi tercih etmez, kentin yaşam tarzına alışır.

Son yıllarda köyden çalışmak ya da başka amaçlarla başka yerlere göç eden birkaç hane dışında başka hane olmamıştır. Üstelik Araç ilçesine bağlı Boyalı Bucağı'ndan 2 hane, köy sınırında arazi aldıkları bu köye göç etmiştir. *Bu iki hanenin üyeleri artık resmen bu köye ait oldukları ve köylüler tarafından da benimsenmeye kabul edildikleri için çalışmaya dahil edilmiştir.* Görüldüğü gibi bu köyden göç, büyük ölçüde azalmıştır. Göçün duraklama yaşamasında en büyük pay, ilçedeki tekstil fabrikasına aittir. Bu sayede köyün genç erkekleri, en azından şimdilik göç etmeyi düşünmezler.

Göçün hem yapıcı hem de dengeleyici unsurları vardır. Göç, her şeyden önce sanayide çalışacak veya belirli işlerde kalifiye olmuş işçilerin temin edilmesini sağlar. (Akkayan, 1979 : 12-22) Göç, ekonomik imkânlarla nüfus arasında bir denge, insanların kabiliyet ve ihtisaslarından en etkin biçimde faydalanmayı sağlar. Kişilerin sosyal, kültürel ve psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesine olanak sağlar. Tüm bunlar gerçekleşirken de sosyo-kültürel değişme kendiliğinden gerçekleşme imkânı bulur. (Akkayan, 1979 : 12-22)

Özellikle gıda üretiminde çalışan işçilerin temin edilmesini sağlamak için Kastamonuluların özellikle Araçlıların katkısına değinmemek haksızlık olur. Nitekim 'Kastamonulular ya hastaneci ya pastanecidir' sözünü hastanecilikten ziyade

pastanecilik açısından çalışma yaptığımız köy ve köyün bağı olduğu ilçeye atfetmek elde ettiğimiz verilere dayanılarak mümkündür. Özellikle İstanbul'da isim etmiş Venüs, Şekerci Hacıbekir gibi birçok yerde şubesi bulunan pastanelerin sahipleri bu bölgeden çıkmıştır.

Göçün olumsuz yönlerine bakıldığında ise görülecektir ki şehirlerde konut problemi, buna bağlı olarak gecekondular meselesi, gerçekleştirilemeyen alt yapı hizmetleri, gizli ve açık işsizlik meseleleri büyümektedir. (Akkayan, 1979 : 12-22)

Özetle söylemek gerekirse göçü durdurmanın ya da göçün büyük bir kısmını azaltmanın yolu kırsal alanlara kenti cazip kılan imkânları ve kentsel hizmetleri götürmekten geçer. Yani göç edenleri geri göndermekle değil göç etme nedenlerine çözüm bulmakla mümkündür. Yani köyleri de köyün doğal yapısının orijinalliğini bozmadan kentleştirmekle mümkündür. Bu değişikliği gerçekleştirirken köy ve kent arasındaki varolan sistemin bozulmaması gerekir. Kısacası her ne kadar köyler kentleştirilecekse de kır ve kent arasındaki dengeyi bozmamak için özlere uygun değişimler yapılmalıdır.